

בעניין: המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע.ר.

ע"י ב"כ עוה"ד יוסי וולפסון (מ.ר. 26174) ו/או חוה
מטרס-עירון (מ.ר. 35174) ו/או גיל גן-מור (מ.ר. 37962)
ו/או סיגי בן-ארי (מ.ר. 37566) ו/או ענת קדרון (מ.ר.
37665)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרת

- נ ג ד -

אלוף פיקוד הדרום

המשיב

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה לצו על-תנאי, המופנה אל המשיב והמורה לו לנמק (אם רצונו בכך), מדוע:

א. לא יאפשר לתושבי ישראל ואזרחיה, שלהם קרובי משפחה המתגוררים בשטחי רצועת עזה שבאחריות הרשות הפלסטינית (להלן: **הרצועה**), להיכנס לרצועה בחג המוסלמי עיד אלפיטר הבא עלינו לטובה, בלוויית בני-זוגם וילדיהם עד גיל 18, וזאת בהיעדר מניעה ביטחונית אישית בעניינם –

כל זאת בהתאם להתחייבות שנתן המשיב בפני בית-משפט נכבד זה במסגרת בג"ץ 10043/03; בג"ץ 1034/04 ובג"ץ 552/05.

ב. מדוע לא ייערך טכנית לביקור האמור, באופן שימנע כאוס, דוחק ותורים ממושכים במחסום, ובאופן שלמבקרים יהיו זמינים מי שתיה, ספסלי ישיבה, הגנה ממזג האוויר וכיוצא באלו.

ערב עיד אלפיטר יחול ב-1.11.2005 או ב-2.11.2005.

נכון לבוקר היום (30.10.2005) טרם יכלו במפקדת התיאום והקישור בעזה לתת תשובה אם הביקורים ייערכו וכיצד.

בקשה לדיון דחוף

בית המשפט מתבקש לקבוע דיון דחוף לשמיעת העתירה, בהתחשב במועד הקרוב של החג הממשמש ובא.

הצדדים

1. **העותרת** (להלן: **המוקד להגנת הפרט**) היא ארגון זכויות אדם, והיתה עותרת בעתירות קודמות בהן הושג הסדר לפיו יתאפשרו ביקורי ישראלים אצל קרוביהם ברצועת עזה בחגים המוסלמיים והנוצריים (בג"ץ 10043/03 ; בג"ץ 1034/04 ובג"ץ 552/05).
2. **המשיב**, אלוף פיקוד דרום, מוסמך לאשר כניסת ישראלים לשטחי רצועת עזה. בעבר החזיק בסמכות זו בהיותו הגורם הצבאי שפיקד מטעם ישראל על כוחות צה"ל ברצועת עזה ובהתאם לצו צבאי שקבע את שטחי הרש"פ ברצועת עזה כשטח צבאי סגור. כיום הוא מחזיק באותה סמכות בהתאם לסעיף 24 לחוק ליישום תוכנית ההתנתקות, התשס"ה-2005.

ההסדרים בנוגע לכניסה לרצועת עזה

3. מאז 1994 סגורים חלקי הרצועה שבשליטת הרשות הפלסטינית, ככלל, לכניסת ישראלים. מקובל היה במשך השנים לאפשר לאזרחי ישראל ותושביה מהלאום הערבי לערוך ביקורי חג ברצועה בחגים העיקריים, ביניהם החג המוסלמי עיד אלפיטר. ביקורי חג התקיימו גם בעיד אלפיטר הראשון שלאחר פרוץ האינתיפאדה, אולם אז הופסקו.
4. בתקופה שמאז, ובעקבות עתירות לבג"ץ שהגיש המוקד להגנת הפרט, גיבש המשיב קריטריונים בנוגע לכניסת ישראלים לשטחי רצועת עזה שבשליטת הרשות הפלסטינית.
5. בין היתר כוללים הקריטריונים את האפשרות של בני זוג ישראלים של תושבי רצועת עזה לשהות ברצועה בהיתרים תקופתיים, וביקורים אצל קרובי משפחה מדרגה ראשונה בנסיבות הומניטריות כגון חתונה, אירוסין, מחלה קשה, הלוויה וכיו"ב.
6. הקריטריון החשוב לענייננו נוגע לביקורי חג. בעניין זה נמסר בתגובה מטעם המשיב במסגרת בג"ץ 10043/03 אבאגיאן ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל באזח"ע, כי:

בנוסף, מתיר המשיב, בהעדר מניעה ביטחונית פרטנית, את כניסתם לאזח"ע, של ישראלים המבקשים לבקר את קרובי משפחתם מדרגה ראשונה, עימם לא נפגשו בשנה האחרונה, ובלבד שהבקשה היא לביקור במהלך אחד החגים – עיד אל אדחה, עיד אל פיטר (למוסלמים) או חג המולד (לנוצרים).

יצוין עוד, כי ישראלים שלהם ניתן היתר ביקור באזח"ע רשאים לצרף כנלווים אף את קרובי משפחתם מדרגה ראשונה שגילם אינו עולה על 18.

התגובה בבג"ץ 10043/03 מצורפת כנספח ע/1. ההתחייבות היא בע' 6 לתגובה.

7. קריטריונים אלו הורחבו במכתב של פרקליטות המדינה מתאריך 25.11.2004:

נקבע כי המבקר יוכל לצרף לביקור כנלווה, בהיעדר מניעה ביטחונית, גם את בן-זוגו.

נקבע כי הביקורים לא יוגבלו לביקור אחד בשנה, וכי אדם יוכל לבקר בשני החגים כאחד, וגם אם ביקר במהלך השנה בשל נסיבות הומניטריות.

נקבע, כי יותרו ביקורים לנוצרים לא רק בחג המולד אלא גם בחג הפסחא.

מכתבו של עו"ד חורין מ-25.11.2004 מצורף כנספח ע/2.

8. לאחר שהמשיב ביטל את הביקורים בעיד אלפיטר ובעיד אלאדחא האחרונים בשל מות יו"ר הרשות ובשל פיגוע במעבר קרני (בהתאמה), נקבע עוד כי "ככלל, במקרים בהם ביצוע הביקור במועד המתוכנן אינו מתאפשר בשל נסיבות ביטחוניות, תיקבע תקופת ביקור חלופית".

ראו לעניין זה בהודעה מעדכנת מטעם המשיב, במסגרת בג"ץ 552/05, המצורפת כנספח ע/3.

9. המשיב חזר על מחויבותו לקריטריונים אלו בהודעה שהוגשה לבית-משפט נכבד זה בתאריך 7.7.2005 במסגרת בג"ץ 552/05 המוקד להגנת הפרט נ' מפקד כוחות הצבא ברצועת עזה. המשיב אף הוסיף, מעבר לכך, כי כל בקשה לביקור בן משפחה תיבחן על בסיס פרטני באופן שוטף. בכך יש הגמשה מסוימת של הקריטריונים, אשר כשלעצמם אינם עונים למצבים הומניטריים שנוגעים לבני משפחה שאינם מדרגה ראשונה (כגון סב או דוד).

ההודעה מתאריך 7.7.2005 במסגרת בג"ץ 552/05 מצורפת כנספח ע/4.

העתירה בבג"ץ 552/05 נמחקה לבקשת העותרת, המוקד להגנת הפרט, (ובהסכמת המשיב) בתאריך 28.9.2005. בבקשה למחיקת העתירה, ציינה העותרת, כי להבנתה ההתחייבויות שניתנו במסגרת העתירה ממשיכות לחייב את המשיב גם לאחר ביצוע ה"התנתקות" – והמשיב לא חלק על כך.

10. בעיד אלפיטר של שנת 2003 נכנסו לרצועת עזה כ-5,000 ישראלים; בעיד אלאדחא של שנת 2003 כ-2,500 (הביקור היה חלקי, ומומש בעקבות עתירה לבג"ץ) ובחג הפסחא של שנת 2005 כ-1,200. לגבי תקופת הביקור שבאה כתחליף לביקורי עיד אלאדחא של שנת 2005, ושלא היה לגביה פרסום מסודר, מסר המשיב על ביקורם של "מאות רבות של ישראלים".

11. על הביקורים שהתקיימו העיבו ליקויים ארגוניים במחסום ארז: לא נמסר מידע מסודר לפונים; נוצר דוחק רב ולא היו אמצעים לארגון התור; קצב הטיפול בפונים היה אטי (תוצאה של מחסור בכוח אדם, כנראה); ומשפחות רבות, על זקניהן וטפן היו צריכות להמתין שעות ארוכות ללא מי שתיה, שירותים ציבוריים, צל או ספסלי ישיבה, וללא הסבר על המתרחש.

מיצוי הליכים

12. ב-13.9.2005 פנה המוקד להגנת הפרט לעו"ד אסנת מנדל, מנהלת מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה, בשורת עניינים הנוגעים לחופש התנועה מהרצועה ואליה. בתאריך 21.9.2005 שלח המוקד מכתב המשך, והעלה בו גם את הבקשה להיערך לביקורי ישראלים בעיד אלפיטר. העתקים מהמכתבים נשלחו לשורה ארוכה של גורמים במערכת הביטחון.

המכתבים מ-2005.9.13 ומ-2005.9.21 מצורפים כנספחים 5/ע, ו-6/ע בהתאמה. ההתייחסות לביקורי החג היא בסעיפים 16 ו-18 בע/6.

13. בתאריך 2005.9.22 השיבה עו"ד מנדל לפניות אליה. בהתייחס לכניסת ישראלים לרצועת עזה כתבה עו"ד מנדל כי "הקשיים בהם נתקלים המבקשים לצאת לרצועה הנם זמניים". עו"ד מנדל לא התייחסה באופן פרטני לסוגיית ביקורי החג.

העתק מכתבה של עו"ד מנדל מ-2005.9.22 מצורף כנספח 7/ע.

14. בתאריך 2005.10.16 פנה הח"מ למשיב בבקשה לקבל את הנהלים בנוגע לביקורי עיד אלפיטר ברצועת עזה. עוד ביקש הח"מ שהמשיב יוודא הערכות מתאימה במעבר ארז כדי למנוע דוחק והעדר שירותים אלמנטריים. העתקים מהמכתב נשלחו לשורה של גורמים במערכת הביטחון ובפרקליטות המדינה, לרבות מנהלת מחלקת הבג"צים בפרקליטות.

העתק המכתב מ-2005.10.16 מצורף כנספח 8/ע.

15. נכון לשעה זו, לא זכתה הפניה לכל מענה. בירורים טלפונים מול יועמ"ש עזה (ביום ה') ומול משרד ישראלים במת"ק עזה (היום בבוקר) העלו שטרם נקבע אם יתקיימו ביקורים וכיצד.

השלכות של ההתנתקות?

16. כפי שראינו לעיל, בשאלת הסמכות לא חל שינוי כלשהו בעקבות ה"התנתקות". המקור הפורמלי בו מעוגנת הסמכות השתנה (מצו המעניק את הסמכות למשיב בכובעו כמפקד כוחות צה"ל ברצועה לחוק המעניק לו את הסמכות בכובעו כאלוף פיקוד דרום). זאת ותו לא.

17. מבחינת התנאים בשטח, אין הבדל בין השיקולים שהציג המשיב בנוגע לכניסת ישראלים לשטחים שבשליטת הרשות הפלסטינית מאז שנת 1994 לבין השיקולים הנוגעים לכניסת ישראלים לשטחים הרחבים יותר שבשליטתה מאז חודש ספטמבר השנה.

18. אדרבא, ככל שהמשיב טוען כביכול הסתיים הכיבוש ברצועת עזה, הדבר מחייב אותו להסיר את המגבלות מטעמו על הכניסה לרצועת עזה (מובן, שהרשות הפלסטינית רשאית לדחות את המבקש להיכנס לתחומה).

19. ואכן, במכתב מתאריך 2005.9.22 (ע/7) מסרה עו"ד אסנת מנדל, מנהלת מחלקת הבג"צים, כי הקשיים בהם נתקלים ישראלים המבקשים לצאת לרצועה הנם זמניים. במכתב אחר, מתאריך 2005.9.12 (היום בו הכריז המשיב על סיום הממשל הצבאי ברצועת עזה) הודיע עוזר ראש המת"ק בעזה על צעדים לשיפור השירות לישראלים המבקשים להיכנס לרצועה.

המכתב מ-2005.9.12 מצורף כנספח 9/ע.

20. בפועל אושרה כניסת ישראלים לרצועת עזה במספר מקרים, וזאת למרות החלטה להדק את הסגר בתקופת ביצוע ההתנתקות ובתקופת חגי ישראל.

טיעון משפטי

21. הזכות לביקורי משפחה בימי החגים הוכרה על-ידי המשיב, ולא בכדי. מדובר בזכות הנגזרת הן מהזכות לחיי משפחה והן מהזכות לחופש הפולחן.

22. התא המשפחתי וקשרי המשפחה הם חלק מרכזי מזהותו של האדם, מהגדרתו העצמית והחברתית. המשפחה – הקרובה והרחבה – היא מקור לביטחון חברתי, כלכלי ופסיכולוגי. היא אבן הבניין של החברה ומשענת של אינטימיות ושל שייכות לפרט.

23. הפולחן הדתי אף הוא נוגע לחוויות היסוד של האדם. הוא משקף את אמונותיו ואת שייכותו. הוא מהווה גרעין מגבש לחוויה המשפחתית והחברתית. החגים והמועדים, על ההתכנסויות המשפחתיות והטקסים המאפיינים אותם, יוצרים סדר קבוע בלוח השנה, ומאפשרים הפוגה מלחץ היומיום וטרדותיו והתפנות למה שמעניק לחיים את איכותם.

24. הן הזכות לחיי משפחה והן הזכות לחופש פולחן הן זכויות מוגנות בעלות מעמד מיוחד, הן במשפט החוקתי הישראלי והן במשפט הבינלאומי של זכויות אדם ובמשפט הבינלאומי ההומניטרי.

25. גם לולא הקריטריונים שכבר נקבעו, היה על המשיב להפעיל את סמכותו ולהתיר את ביקורי החגים לאור הזכויות שמימושן תלוי בהן ובהעדר טעם ביטחוני גובר למונעם (כפי שמוכיחים ביקורי העבר, בהם השתתפו אלפי מבקרים ללא השלכה ביטחונית שלילית).

26. לסיום תבהיר העותרת כי התמקדותה בנושא ביקורי החגים והתחייבויותיו של המשיב לבג"צ, אין בה נקיטת עמדה שונה מעמדתה מאז ומתמיד לפיה יש לאפשר ביקורים שוטפים של ישראלים בעזה, בכפוף לבחינה ביטחונית פרטנית בלבד.

לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש, ולאחר שמיעת תשובת המשיב, להפכו לצו מוחלט. כמו כן מתבקש בית המשפט להשית על המשיב את הוצאות העותרים ושכ"ט עו"ד.

תצהיר

אני הח"מ, קימי גרין, ת.ז. _____, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהירה בזה בכתב כדלקמן:

1. אני עושה את תצהירי זה בתמיכה לעתירת המוקד להגנת הפרט בעניין ביקורי משפחה ברצועת עזה בעיד אלפיטר הקרוב.
2. אני רכזת תלונות במוקד להגנת הפרט, ועוסקת בנושא הכניסה לרצועת עזה.
3. העובדות המתוארות בעתירה הן אמת.
4. הריני להצהיר כי זהו שמי, זוהי חתימתי ותוכן תצהירי זה אמת.

המצהירה

הנני מאשר בזה כי ביום 30.10.2005 הופיעה בפני עורך דין יוסי וולפסון, במשרד המוקד להגנת הפרט ברח' אבו עוביידה 4, ירושלים, הנ"ל, המוכרת לי באופן אישי, ואחרי שהזהרתי כי עליה להצהיר את האמת וכי תהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, אישרה את נכונות הצהרתה הנ"ל וחתמה עליה.

יוסי וולפסון, עו"ד